

(BDLC, 1909); *fondó z néys i f. s fràres* allí mateix en sengles enq. de 1963 (xxxvi, 82-86, 79.82). *Gentilici*: *fondoners* i cobla pop.: «Del *Fondó* / ni carabassa ni meló» (*AlcM*), sense el distintiu: bona prova que per a la tradició popular *El Fondó dels Freres*, a pe-
nes comptava.

Pobles que avui han crescut, sobretot aquell; però si no són de creació recent, ho són quant a substantivitat reconeguda (GGRV, 1019; estadístiques *Enc. Cat.*): aquell no es va segregar d'*Asp* fins a 1839, si bé ja tenia esgl. el 1747; aquest, fou llogaret agre. al poble xurro Redován fins a 1841; i després al de les Neus fins a 1926. L'administració provincial els dóna els noms xurros *Hondón de las Nieves* i de *los Frailes*; en cap forma no figuren encara en Cavanilles ni en els censos de moriscos dels Ss. XVI-XVII. Però que hi hagué població d'hàbits moriscos és prou segur; car igual que a Crevillent, hi ha coves amb senyals d'habitació (ací una dotzena). La identificació amb un *Lumban* de temps visigòtics no es funda en res ferm: res lingüístic, és mera conjectura i arbitrària a base d'una suposada afrontació del bisbat de *Bigastrum*.

Més seriós és relacionar amb *al-fundûn*, nom d'un cantó (*iqilm* segons l'Edrissi (princ. S. XII) i el Himyarí (XIII-XV) (p. 151.11 del text aràbic) del «Campo de Cartagena» (Saavedra, *Geogr.*, 36; Ubieto, p. 100; Levi-Provençal, p. 141).

Jo havia pensat primer si aquest *iqilm* tanmateix es podia identificar amb la vall dels nostres Fondons (car els límits Nord d'aqueix Campo no ens consten amb prou precisió per posar-ho en dubte), però pensant que els límits posteriors entre les jurisdiccions d'Oriola i de Cartagena, són encara 3 k. al N. d'aquesta ciutat, més aviat em decantava a pensar que aqueix *Fundûn* i el nostre *Fondó* (*Neus + Freres*) eren només nom comú de dos llocs homònims; Levy P. suggereix a la p. 29, que fos una plana d'aquest nom en el territori de Lorca, però com que cal descartar-ho perquè això ja és uns 80 k. lluny de Cartagena i a uns 100 dels *Fondons* (l'existència dels quals ignora Levi-Prop.), em reforça en la meua sospita, almenys en la segona versió.

Majorment atès que el nom es repeteix encara (ultra un recent poblet *Fondó* de Monòver) (a 6 k. de Monòver: GGRV, 981), que pot ser mera extensió territorial dels nostres. També hi ha amb l'*al-* aràbic aglutinat, tal com en l'Edrissi i el Himyarí: *Els Alfondons*, pda. de la Vila Joiosa (xxxv, 127.6); i, més acostat, un *Fondó* a Mutxamel (xxvi, 103.24, '15 × '26), i *El Fondonet* (Pinós de Monòver, xxxvi, 79.2). Encara que *fondó* no és estrany a l'ús valencià, i l'ús apel·latiu de *bondón* (*f-*) sigui un fet bàsic de la llengua cast. (abundós des del *Cid* i orígens: DECH III, 382.43), no n'hi ha testimonis menys generals en les relíquies i toponímia de tot el mossàrab (Simonet, s. v.): indubtablement, doncs, són mossàrabismes tots aquests NLL del Migjorn val.; no sols ho indiquen ja els casos de *Al-* aglutinat (que l'ús valencià, com el de pertot, tendeix a esmotxar en el curs històric-lexical de la nostra llengua).

L'estudi del *Rept.* de Múrcia, demostra que en el S. XIII hi era molt més nombrosa la població d'origen morisc, autòcton, i fins la catalana, bastant més que no la portada de Castella pel *fidalgo* castellà que no es volia escarrassar, ni desplaçar, ni a llaurar-hi: «de-xad que el moro labre por nosotros, como el ángel para San Isidro...». Cal, doncs, pensar més en mossàrabismes toponímics en aquesta zona, que en castellanismes. Per tant, pogué contribuir-hi una forma arabitxada *fundûn* formada amb *-ûn* desinència del plural en àrab, per designar els diversos *Fondons* veïns. Si bé és cert que ignorem si fou gaire antiga l'existència dels nostres bessons *Fondons*.

Els determinatius (*Neus, Freres*) s'expliquen no pas per res local: sinó per l'advocació de l'esgl. a Nostra Sra. de les Neus; i *Freres*, probablement per propietats dels frares d'Oriola.

Probablement n'hem de separar *La Fondóma*, nom d'una pda. rural d'Onil (xxxv, 176.16), on la terminació *-oma* fóra llavors ben difícil de justificar; més aviat < àr. *buţâma* «rastroj, para la cama» (*PAlc*), «fenu» (*RMa* i Beqri) (junt amb el «genericum» *buţâm*), de l'arrel general *btm* 'trencar, esqueixar', 'fer assecar' (Dozy, I, 301); car no sols s'explica *h > f* i *t > d*, normalment, sinó que la *o* ve del timbre *â* que cal suposar entre *h, t* i *m*; i la *n* precedent s'explica alhora per propagació nasal i per contaminació de *fondon*; *buţâma* pot ser en el sentit de 'guaret' que li testifica Abenalauam.

Fonguda, Lloma ~ [Ll. *Afonguda*]: serradet en el te. de Crevillent, de molt poc relleu, 2 k. al N. de la vila (mapa Lledó-Davó): participi de *fondre*, com si diguéssim 'lloma insignificant'.

FONGUERA, *Puig de* ~

Muntanya del terme d'Espot (Pallars Sobirà).

ETIM. *Fonguera* en el sentit de 'lloc de bolets', derivat del llatí FUNGUS 'bolet' (DECat IV, 939a11-12). J. F. C.

Fonoll, Fonollet, Fonoller, Fonollosa, V. Fenoll

FONT: els derivats i compostos d'explicació menys evident

Deixant-ne d'altres, comencem, per ordre alfabètic, amb alguns que en són, o semblen, derivats.

Fontanes, és el determinatiu del nom del poble de *Sant Genís de FONTANES*, la forma catalana correcta del poble del baix Rosselló, al peu de l'Albera, situat entre Sant Andreu de Sureda i Vilallonga dels Monts. El nom local, viu, és només *say žanis*: així en el poble mateix, en la meua enq. de 1959 (xxv, 11), i en les dels pobles veïns (xxiv, 140.24), a Montesquiú (187.21,26), a La Roca (xxv, 6.10), a Argelers (49.22) i a Sant Cebrià (66.11); proclamant que aquest, i res més, és el nom propi: «—veieu?, de la gent en diem *60 sañžanizén-s—*» (La Roca, xxv, 6.10); en intentar for-